

XÂY VÀ CHỐNG TRONG RÈN LUYỆN ĐẠO ĐỨC THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

TRẦN QUANG NHIẾP

HỒ CHÍ MINH luôn nhấn mạnh, với con người, điều cốt lõi nhất là đạo đức. Càng quan trọng hơn đối với người cách mạng là phải có đạo đức cách mạng. Người chỉ rõ: làm cách mạng là cải tạo xã hội cũ thành xã hội mới tốt đẹp hơn. Vì thế, đây là một sự nghiệp rất vẻ vang, nhưng cũng là nhiệm vụ rất nặng nề, một cuộc đấu tranh rất phức tạp, lâu dài, gian khổ; nên người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng, mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng lớn lao.

Nhưng Hồ Chí Minh cũng xác định, đạo đức cách mạng không tự nhiên mà có; nó không từ trên trời sa xuống, mà là kết quả của quá trình rèn luyện công phu của mỗi người; quá trình bồi dưỡng, vun đắp của xã hội; quá trình đấu tranh gạt bỏ những thói hư tật xấu trái với đạo đức cách mạng ở mỗi người. Đó là quá trình *xây và chống* để có được những phẩm chất đạo đức của người cách mạng. Theo Hồ Chí Minh, xây và chống trong rèn luyện đạo đức cách mạng là hai mặt không tách rời nhau, luôn xảy ra đồng thời; là quá trình "gạn đục, khơi trong" loại bỏ cái xấu, cái phi đạo đức, để bồi đắp làm giàu thêm những giá trị đạo đức mới ở mỗi con người. Quá trình ấy có thể khái quát ở những điểm chính sau:

1 - Xây tinh thần tập thể - chống chủ nghĩa cá nhân

Hồ Chí Minh dẫn dắt mọi người cần thấy rõ trong cuộc sống phải có tinh thần tập thể. Người phân tích, ngay từ những ngày đầu, loài người đã biết dựa vào cộng đồng để chống chọi với thú dữ và thiên tai để sống. Khi xã hội phân chia thành giai cấp bóc lột và giai cấp bị bóc lột, những người bị bóc lột đã không chịu bị áp bức bóc lột mãi, đứng dậy hợp thành lực lượng làm cách mạng để tự giải phóng mình.

Người nhấn mạnh trong điều kiện ở nước ta để giành lấy thắng lợi, cách mạng nhất định phải do giai cấp công nhân lãnh đạo. Vì giai cấp công nhân là giai cấp tiên tiến nhất, kiên quyết nhất, giác ngộ và có kỷ luật, tổ chức chặt chẽ nhất. Đảng Cộng sản Việt Nam lại là bộ tham mưu của giai cấp công nhân. Đảng phấn đấu vì mục tiêu giải phóng giai cấp công nhân, nhân dân lao động, giải phóng dân tộc. Ngoài ra Đảng không có mục tiêu nào khác. Cho nên cán bộ, đảng viên phải không ngừng phấn đấu hy sinh cho lợi ích của giai cấp, của dân tộc, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân.

Hồ Chí Minh cho rằng, chủ nghĩa cá nhân trái với đạo đức cách mạng, cản trở ta một lòng một dạ đấu tranh cho sự nghiệp cách mạng. Chủ nghĩa cá nhân là kẻ thù gian xảo, xảo quyệt, nó khéo dỗ dành người ta đi xuống dốc,

mà ai cũng biết rằng xuống dốc thường dễ hơn lên dốc.

Hồ Chí Minh khẳng định, phải gột rửa những vết tích xấu, ra sức học tập, tu dưỡng, tự cải tạo mình để tiến bộ, thành người có đạo đức cách mạng. Người khái quát điều chủ chốt nhất của đạo đức cách mạng là quyết tâm suốt đời phấn đấu cho Đảng, cho cách mạng. Đạo đức cách mạng là phải ra sức làm việc cho Đảng, giữ vững kỷ luật của Đảng, thực hiện tốt đường lối của Đảng; luôn đặt lợi ích của Đảng, của nhân dân lên trên lợi ích riêng của mình.

Hồ Chí Minh đòi hỏi, đạo đức cách mạng của người đảng viên là bất kỳ khó khăn đến mức nào cũng kiên quyết làm đúng chính sách và nghị quyết của Đảng, phải nâng cao trách nhiệm trước nhân dân, phải ngăn ngừa và kiên quyết chống lại chủ nghĩa cá nhân. Nhưng Người cũng chỉ rõ: đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân không phải là "giày xéo lên lợi ích cá nhân". Bởi vì mỗi người đều có tính cách riêng, sở trường riêng, đời sống riêng của bản thân và gia đình. Nếu những lợi ích đó không trái với lợi ích của tập thể, thì không phải là xấu và cần được bảo vệ. Trong chế độ xã hội chủ nghĩa do nhân dân làm chủ, mỗi người là một bộ phận của tập thể, giữ một vị trí nhất định và đóng góp một phần công lao cho xã hội.

Cho nên đạo đức cộng sản là thực hiện lợi ích cá nhân thống nhất với lợi ích của tập thể và của toàn xã hội. Hồ Chí Minh cảnh báo, chủ nghĩa cá nhân nhiều khi lại lợi dụng tập thể, núp dưới danh nghĩa tập thể, nhân danh tập thể để vụ lợi cá nhân. Người chỉ rõ, chủ nghĩa cá nhân đẻ ra trăm thứ bệnh nguy hiểm như quan liêu, mệnh lệnh, bè phái, chủ quan, tham ô, lãng phí... Nó trói buộc, bịt mắt chúng ta. Bất kỳ việc gì nó cũng xuất phát từ lòng tham muốn danh lợi, địa vị cho cá nhân mình, chứ không nghĩ đến lợi ích của tập thể, của giai cấp, của nhân dân.

Vì vậy, xây và chống trong rèn luyện đạo đức cách mạng theo tư tưởng Hồ Chí Minh là bồi dưỡng những phẩm chất cao quý của người

cách mạng, là rèn luyện tính đảng, tính giai cấp, tính tập thể, là chống chủ nghĩa cá nhân.

2 - Xây dựng lòng trung thực - chống chủ nghĩa cơ hội

Truyền thống đạo đức của dân tộc cũng như nhu cầu của cuộc sống đòi hỏi người cách mạng phải có lòng trung thực. Hồ Chí Minh coi lòng trung thực là phẩm chất số một, là thước đo đạo đức của người cách mạng. Người chỉ rõ đạo đức cách mạng là ra sức phấn đấu để thực hiện mục tiêu của Đảng, hết lòng trung thành phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân. Trước những thử thách, người cách mạng không thể lúng túng mà sẵn sàng chấp nhận mọi hy sinh gian khổ để mưu cầu lợi ích chung. Người xác định, đạo đức cách mạng là vô luận trong hoàn cảnh nào cũng phải quyết tâm đấu tranh chống mọi kẻ địch, luôn luôn cảnh giác, sẵn sàng chiến đấu, quyết không chịu khuất phục, không chịu cúi đầu. Người nhấn mạnh, nhiều đồng chí hoạt động trong thời kỳ bí mật và nhiều chiến sỹ trong thời kỳ kháng chiến đã giữ vững khí tiết, trung thành tuyệt đối với Đảng, với cách mạng, chấp nhận sự hy sinh oanh liệt cả tính mạng của mình và hy sinh cả lợi ích của gia đình riêng. Những đồng chí ấy không một chút kêu ca phàn nàn, kể công với Đảng, đòi hỏi Đảng phải cảm ơn mình. Trong khi đó, có những cán bộ, đảng viên có ít nhiều thành tích thì đòi hỏi ưu đãi, đòi danh dự, đòi địa vị, đòi hưởng thụ. Nếu không thỏa mãn yêu cầu của họ thì họ oán trách Đảng, bất mãn, rồi dần dần xa rời Đảng, thậm chí phá hoại chính sách và kỷ luật của Đảng. Hồ Chí Minh yêu cầu đảng viên phải thống nhất tư tưởng và hành động, không thể "trống đánh xuôi, kèn thổi ngược" mới có thể lãnh đạo quần chúng, mới có thể làm cách mạng. Bởi vì lời nói và việc làm của đảng viên đều có quan hệ rất lớn đến cách mạng, ảnh hưởng lớn đến quần chúng. Cho nên đạo đức cách mạng của người đảng viên là bất kỳ khó khăn nào cũng kiên quyết làm đúng chính sách và nghị quyết của Đảng, làm gương cho quần chúng.

Để chống chủ nghĩa cơ hội, Hồ Chí Minh yêu cầu phải chống sự hoang mang dao động, ngã nghiêng về tư tưởng, chính trị, không kiên định chủ nghĩa Mác - Lê-nin, đường lối, quan điểm của Đảng. Người cơ hội khi thuận lợi thì hăng hái, tỏ ra "cấp tiến", khi khó khăn thì thoái hóa, thỏa hiệp. Họ lựa thời, "gió chiều nào, che chiều ấy", lập trường, thái độ không rõ ràng. Cách hành xử của kẻ cơ hội chỉ nhằm mục đích cá nhân, thực dụng, tìm kiếm cơ hội để giành chức nọ, quyền kia và lợi lộc để "vinh thân, phì gia". Người cơ hội, miệng nói rất cách mạng, nhất trí cao với đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, với lợi ích của nhân dân, nhưng thực chất, họ sống không trung thực, "nói một đằng, làm một nẻo", nói hay, làm dở; hoặc nói mà không làm. Họ sẵn sàng lừa gạt đồng chí, đồng nghiệp, nịnh bợ cấp trên, mua chuộc, tranh thủ sự tín nhiệm của mọi người bằng những xảo thuật cá nhân kiếm phiếu trong các dịp bầu cử. Thường họ là người có "tài", "khéo léo" trong ngoại giao ban đầu, sẵn sàng dâng bọc, xu nịnh gây cảm tình để được việc cho mình. Họ tranh thủ người này, lôi kéo người kia, đả kích người trung thực gây mất đoàn kết trong cơ quan, đơn vị. Trong điều kiện kinh tế thị trường, người cơ hội lợi dụng những sơ hở, non yếu trong quản lý của Nhà nước để trục lợi, chạy chọt chức quyền, mánh mối làm ăn. Những biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội có đủ loại và rất nguy hiểm. Nó làm băng hoại đạo đức cách mạng của người cán bộ, đảng viên, điều mà Hồ Chí Minh luôn luôn cảnh báo, nhắc nhở Đảng ta phải kiên quyết đấu tranh loại bỏ nó.

3 - Xây dựng khối đoàn kết - chống tư tưởng bè phái, cục bộ

Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung ương cao cấp của Bộ Quốc phòng, tháng 5-1957, Hồ Chí Minh nhấn mạnh, đoàn kết cũng là điểm mề. Điểm này mà thực hiện tốt thì đẻ ra con cháu đều tốt. Đoàn kết trên dưới, cán bộ và chiến sỹ miền Nam và miền Bắc, trong và ngoài Đảng, quân đội và nhân dân, đoàn kết

rộng rãi với các nước xã hội chủ nghĩa và nhân dân yêu chuộng hòa bình trên thế giới. Người khẳng định, đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của nhân dân ta. Người yêu cầu, các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình.

Hồ Chí Minh phân tích tỉ mỉ cho cán bộ, đảng viên thấy vì sao phải xây dựng khối đoàn kết. Người chỉ rõ, Đảng ta tuy nhiều người, nhưng khi tiến hành mọi công việc thì chỉ như một người. Đó là nhờ kỷ luật. Kỷ luật của Đảng là kỷ luật sắt, nghĩa là *nghiêm túc và tự giác*. Cán bộ, đảng viên phải ra sức giữ gìn kỷ luật sắt của Đảng. Đảng ta có cơ sở khắp cả nước, bằng chính cương, đường lối của Đảng mà thu hút những người cách mạng nhất, ưu tú nhất của giai cấp công nhân, giai cấp nông dân, tầng lớp trí thức, đồng bào các dân tộc đoàn kết xung quanh Đảng làm cách mạng. Người phê bình một số cán bộ, đảng viên do không nắm vững đường lối, chính sách, thi hành hoặc quá "tả", hoặc quá "hữu", xem thường kỷ luật của Đảng nên hỏng việc.

Người nhấn mạnh, không phải đoàn kết ngoài miệng mà đoàn kết bằng việc làm, đoàn kết bằng tinh thần trung thực, đoàn kết thật sự, nhất là đoàn kết chặt chẽ giữa các cán bộ lãnh đạo. Người cho rằng đảng viên chỉ là số ít trong xã hội, nếu không có người ngoài Đảng ủng hộ, giúp đỡ thì Đảng không làm được gì. Cho nên Đảng phải đoàn kết rộng rãi các tầng lớp nhân dân trong xã hội để tạo ra lực lượng cách mạng mạnh mẽ, vững chắc, lâu dài.

Để được như vậy, Hồ Chí Minh chỉ rõ, nội bộ chúng ta phải đoàn kết thật chặt chẽ. Từ tỉnh, huyện đến chi bộ phải làm đúng nguyên tắc lãnh đạo tập thể, cá nhân phụ trách. Sức mạnh vô địch của Đảng là ở tinh thần kỷ luật tự giác, ý thức tổ chức nghiêm chỉnh của cán bộ, đảng viên. Cán bộ phải thật sự đoàn kết, nhất trí, đi sâu, đi sát thực tế, lãnh đạo thiết thực và toàn diện. Phải chống tư tưởng chủ quan, bảo thủ, bệnh quan liêu, mệnh lệnh, cửa quyền.

Đặc biệt chống bệnh ganh tỵ, so bì, chia bè, chia cánh, "đâm bị thóc, chọc bị gạo", xúc xiểm, vu cáo gây mất đoàn kết nội bộ, làm tổn hại đến sức mạnh và thanh danh của Đảng.

Để gạt bỏ những tư tưởng xấu, xây dựng khối đoàn kết thống nhất trong Đảng, Hồ Chí Minh yêu cầu cán bộ, đảng viên phải khách quan, công tâm, nhìn xa, thấy rộng vì sự nghiệp chung của Đảng. Không được lấy mình làm chuẩn và chỉ thấy mình là tài ba, giỏi giang, cống hiến nhiều nhất, hơn hẳn thiên hạ, sinh ra kiêu ngạo. Hoặc chỉ quen người khác, cấp dưới phục tùng, tung hô, ca tụng mình và áp đặt ý định chủ quan của mình đối với mọi người, mọi việc. Dung túng cho kẻ xấu gây mất đoàn kết, xúc xiểm, vu cáo, quậy phá. Đối với cấp trên thì tìm cách quen biết, lân la, bợ đỡ, nịnh hót, tìm ô dù để tiến thân.

4 - Xây dựng đạo đức cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư - chống lười biếng, tham ô, lãng phí

Một trong những phẩm chất đạo đức lớn nhất của người cách mạng được Hồ Chí Minh thường xuyên giáo dục là đức cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư, chống tham ô, lãng phí.

Người dẫn chứng dân ta có câu "nước chảy, đá mòn"; "kiến tha lâu cũng đầy tổ"... để nói sự cần thiết và tính hiệu quả của đức cần cù, siêng năng. Người nói, siêng học tập thì mau biết, siêng nghĩ ngợi thì hay có sáng kiến; siêng làm thì nhất định thành công; siêng hoạt động thì có sức khỏe. Nhưng muốn cho chữ cần có nhiều kết quả thì phải có kế hoạch và phải tính toán cẩn thận trong mọi công việc, phải biết nuôi dưỡng tinh thần và lực lượng để làm việc lâu dài. Người cho rằng phải chống bệnh lười biếng, vì lười biếng cũng là kẻ địch. Một người lười biếng ảnh hưởng tai hại đến công việc của hàng nghìn, hàng vạn người khác. Một người, một địa phương, hoặc một ngành mà lười biếng, thì khác nào chuyến tàu hỏa chạy một bánh trật ra ngoài đường ray. Cho nên lười biếng là có tội với đồng bào, với Tổ quốc. Hồ Chí Minh đòi hỏi cần và kiệm phải đi liền

với nhau. Kiệm là tiết kiệm, không xa xỉ, không hoang phí, không bừa bãi. Tiết kiệm tiền của, vật chất, tài sản, thời gian, sức lực. Theo Người, kiệm không có nghĩa là bủn xỉn mà sử dụng đúng với yêu cầu, với mục đích vì lợi ích chung của đất nước. Người chỉ rõ, không cần thiết thì một xu cũng phải tiết kiệm, nhưng khi cần thì tốn mấy cũng phải chi. Có điều là không được lợi dụng chức quyền, lợi dụng công việc mà tiêu xài xa xỉ. Làm như vậy là có tội với nhân dân. Hồ Chí Minh chỉ rõ, người cán bộ, đảng viên phải biết cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư. Đó là giữ mình cho trong sạch, không tham lam, phải thẳng thắn, trung thực, thấy việc chính thì gắng làm, việc tà thì kiên quyết tránh. Người nói: Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, trước hết phải có những con người xã hội chủ nghĩa, tức là những người có đạo đức xã hội chủ nghĩa. Đạo đức xã hội chủ nghĩa, theo Người không phải ở đâu cũng biểu hiện giống nhau nhưng đều có những chuẩn mực chung. Một mặt phải xây dựng những đức tính cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư. Mặt khác phải kiên quyết chống thói lười biếng, khôn lỏi, chọn việc béo bở, lợi lộc nhiều để làm. Chống thói ba hoa, hình thức, sĩ diện hão, của người phúc ta, "vén tay áo xô, đốt nhà táng giấy" để lấy lòng người khác. Phải chống kẻ lợi dụng chức quyền tham ô, lãng phí, tham những tiền của, tài sản, chức tước của Đảng, Nhà nước và của nhân dân để làm giàu bất chính.

5 - Xây dựng tinh thần say mê học tập lý luận - chống thói bảo thủ, trì trệ, kinh nghiệm chủ nghĩa

Hồ Chí Minh chỉ rõ: tiến lên chủ nghĩa xã hội là cuộc đấu tranh lâu dài, gian khổ. Để cách mạng thành công, cần có những người cách mạng sẵn sàng lao động quên mình để xây dựng chủ nghĩa xã hội, đồng thời phải kiên quyết đấu tranh với kẻ địch đang âm mưu chống lại cách mạng. Theo Người, kẻ địch có ba loại: thứ nhất là chủ nghĩa tư bản và bọn

(Xem tiếp trang 73)

Lựa chọn dự án đầu tư vào khu công nghiệp là vấn đề có tính chất quyết định đối với việc phát triển các khu công nghiệp theo hướng bền vững. Thu hút các dự án có vốn đầu tư lớn, có hàm lượng công nghệ cao, đồng nghĩa với việc đẩy nhanh tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

Sáu là, phải có môi trường đầu tư thuận lợi và hỗ trợ doanh nghiệp. Có môi trường đầu tư tốt cộng với uy tín rất quan trọng. Việc chăm sóc tốt các nhà đầu tư chính là mở ra cơ hội để đón nhận các nhà đầu tư tiềm năng mới. Vì thông thường, các nhà đầu tư mới có tâm lý sẽ tìm đến các khu công nghiệp đã có sẵn các nhà đầu tư đến trước, đặc biệt nếu là nhà đầu tư lớn, có uy tín, lấy đó làm cơ sở cho lòng tin về sự lựa chọn.

Do vậy, một trong các bài học thành công của Đồng Nai là đã tôn vinh doanh nghiệp. Các doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế đầu tư vào Đồng Nai đều được tạo điều kiện thuận lợi để đầu tư. Một số giấy phép đầu tư được trao với những nghi thức buổi lễ long trọng. Đồng thời, thực hiện chính sách "Chính quyền đồng hành cùng doanh nghiệp", tích cực hỗ trợ tháo gỡ những khó khăn của doanh nghiệp, xem khó khăn của doanh nghiệp cũng chính là khó khăn của mình. Thường xuyên cải tiến thủ tục hành chính và dịch vụ công theo hướng công khai, tận tâm, minh bạch.

Bảy là, đào tạo bồi dưỡng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển khu công nghiệp luôn là vấn đề cần thiết và cấp bách. Con người là nhân tố quyết định của mọi công việc. Xây dựng khu công nghiệp cũng như tiến hành công nghiệp hóa, hiện đại hóa cần có những con người tương ứng, đủ phẩm chất và năng lực đảm đương các công việc.

Phát triển nguồn nhân lực cần đồng bộ các mặt: giáo dục đào tạo, sử dụng và tạo việc làm. Chuẩn bị đồng bộ các loại cán bộ quản trị kinh doanh, cán bộ kỹ thuật, chuyên môn nghiệp vụ và đội ngũ công nhân lành nghề. Gắn công tác đào tạo với thị trường sức lao động. Tạo mối liên kết giữa Nhà nước, trường học và doanh nghiệp trong quá trình đào tạo tuyển dụng. □

XÂY VÀ CHỐNG...

(Tiếp theo trang 38)

đế quốc; Thứ hai là thói quen và truyền thống lạc hậu. Đây cũng là kẻ địch to, vì nó ngấm ngấm trở cách mạng tiến bộ; Thứ ba là chủ nghĩa cá nhân. Kẻ thù này nó ẩn nấp trong mỗi người chúng ta, là bạn đồng minh của hai kẻ địch kia.

Để chiến thắng các loại kẻ thù trên người cách mạng phải ra sức học tập chủ nghĩa Mác - Lê-nin để nâng cao trình độ nhận thức, hiểu biết thế giới, hiểu biết xã hội, có tinh thần và nghị lực vững vàng vượt qua thử thách, phải ra sức học tập các nghị quyết, đường lối của Đảng và chính sách của pháp luật Nhà nước để nắm vững chủ trương của Đảng, có quan điểm đúng đắn trong quá trình tổ chức, vận động nhân dân thực hiện nhiệm vụ cách mạng trong từng thời kỳ. Nhất là trong điều kiện hiện nay, khoa học - công nghệ phát triển như vũ bão, thời đại bùng nổ thông tin, mở cửa, hội nhập với thế giới, người lãnh đạo là cán bộ, đảng viên không thể không chăm chỉ học tập, nghiên cứu bồi bổ kiến thức, nắm bắt thông tin, tri thức mới để có căn cứ khoa học trong nhận thức giải quyết những vấn đề của cuộc sống đặt ra. Khắc phục bệnh lười học, lười đọc, lười nghe, lười suy nghĩ, chỉ bằng lòng với những gì mình đã có, bằng lòng với những kinh nghiệm sẽ dẫn đến bảo thủ, trì trệ, tụt hậu. Hồ Chí Minh nêu lên tính quy luật: người chăm học tập thì mau hiểu biết; người siêng nghĩ ngợi, tư duy thì nảy sinh nhiều sáng kiến. Cán bộ, đảng viên là những người lãnh đạo nhân dân phải là người hiểu sâu biết rộng; luôn có những sáng kiến mới có thể dẫn dắt phong trào, lãnh đạo nhân dân. Do đó, tất yếu cán bộ, đảng viên phải say mê học tập, học suốt đời, học nữa, học mãi như Lê-nin đã dạy; đồng thời, phải xác định rõ mục đích động cơ học tập như Hồ Chí Minh chỉ rõ học để làm việc, làm người, làm cán bộ; học để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân. □